

Davidis vaticinium : *Dominus regnavit a ligno*, ideo st omnem ei ad regnum pervenendi viam atque aditum praescinderent, in crucis patibulum, utpote illius temporis maxime infame supplicium, eum suspendere satererunt; at vero singulari Divinae sapientiae dispositione factum est, ut illo crucis infami ligno mediante regnum suum in universam usque terram extenderet, regiumque illud reipsa verificaretur oraculum : « Impleta sunt, quæ conbus regnavit a ligno Deus. » Adhæc Joseph cui Calvatoris universæ Ægypti deinceps inditum fuit nomen, in squalidam quamdam immissus fuit cisternam, in eadem ad illud usque tempus permanens, donec vincitus et ligatus velut mancipium consignaretur externis. At vero, ut supradictus auctor ait¹, sicut Joseph e caverna ista velut sepulchro eruptus Resurrectionem adumbravit Christi Salvatoris, ita quoque Crux ejus, quæ subtus terram tot annis velut in cisterna sepulta delituit, exinde eruta et in luce producta, multorum tam corpore, quam anima tenuis mortuorum resurrectionem operata fuit¹. « Sicut extractio Joseph e cista terrena Dominicam Resurrectionem significat, sic extractio crucis a terra eamdem potest habere : « quia sicut Joseph pro salute fratrum suorum extractus est a cisterna, ita crux Dominica pro salute populorum hodie trahebatur a terra. » Imo ut fert nonnullorum contemplativorum opinio, Christus in nocte Passionis sua, in cisterna quadam per aliquod temporis spatium collocatus misere delituit et detentus fuit. Crux etiam « pro salute populorum » subtus terram occultata remansit; de ea enim ita canimus : « Salus agris, « vitæ lignum, mortis remedium. » Josephum fratum invidia in cisterna illa vivum quasi sepelivit : Hebræorum quoque invidia erucem Christi tot annis subtus terram sepultam delinuit, ne ab omni populo Christiano adoraretur, quamdamque Veneris statuam desuper erexerunt, ut vel sic ne unus quidem debitum loco illi deferret obsequium, utpote qui impudicum illud Veneris simulachrum adorare credi poterant.

3. — Et quidem sancti Josephi fratres persuasum porro sibi habebant, quod eum veluti mancipium vendendo, eum deinceps penitus sustulissent e medio, utpote quem inter catenas et compedes deinceps semper quasi captivum victurum credebat; et tamen hac eadem via illum licet inviti ad sceptrum exaltarunt et ad coronas. Id quod ut sanctus Leo dicit, cruci pariter accidit² : « De instrumento, quod iniquitas Iudeorum paravit ad poenam, potentia Redemptoris gradum nobis fecit ad gloriam. » Nisi enim Hebrei sanctam crucem tot annis sepultam occulissent, Constan-

tinus imperator et Helena augusta mater ejus tantam in eadem investiganda, tanta cum gloria eruenda non adhibuerint operam atque industriam, qualem hodierna die adhibuisse noscuntur, ad omnium totius universi nationum venerationem eam exaltando et manifestando a se receptos eadem mediante triumphos atque victorias. Et hoc sine dubio mysterium illud fuit, ob quod illa nunquam errans coeli providentia ita disposuit, ut cœlestes hoc pignus in illud usque tempus non detergeretur, ut deinceps sub hoc imperatore tanto amplius ab omnibus populis ejus exemplo communiter honoretur. Et hic forte fuit illorum verborum S. Paulini sensus, cum dicit³ : « Non ne divina manu latuit, ut nunc inveniretur, cum religiose quereretur. »

4. — In hisce vineulis quibus sanctus Joseph innexus fuit, duo quoque alii præter ipsum detinebantur, scilicet pincerna et Magister pistorum seu coquorum Pharaonis. Pincerna in bonam Domini sui gratiam rediit et quem commiserat, errore condonato, pristino suo muneri restitutus fuit. Magister autem pistorum in patibulo quodam suspensus, Joseph denique ad solum regium sublimatus fuit. Porro circa sanctissimæ crucis inventiōnem aptior dari similitudo non potuit. In illa namque fossa seu terræ caverna tria distincta patibula occultebantur, nimirum crux latronis iniqui, in suppicio Magistri pistorum præsignata, ille namque in ira et indignatione Dei ad mortem usque permansit; crux latronis justi in Pincerna expressa; quamvis enim hic antea reus et culpabilis extiterit; sui tamen Regis gratiam sibi recuperavit, sicut gratiam Christi sibi acquisivit latro bonus : Crux autem Christi in S. Josepho adumbrabatur, qui cum innocens esset (*Innocens hoc in lacum missus sum*) propter facinus adeo heroicum et gloriosum, quale erat lascivæ illius mulieris illecebris, restitisse ipsammet Filii Dei innocentiam repræsentavit; sicut etiam Joseph e vinculis eruptus sublimiter exaltatus fuit, ita crux hodie e terræ visceribus eruta super omnia mundi sceptra et regna sublimari meruit.

5. — Enimvero quanam putas industria mediante S. Joseph ad hoc pervenit, ut se in tantam Regis gratiam insinuare, compedesque in sceptrum regia, ferreasque catenas in torqueum auream adeo felici eventu commutare potuit? nimirum per occasionem somnii alicujus, quod duobus illis Pharaonis regiis aulicis in vinculis est interpretatus, nec non per alterius somnii a Rego habitu congruam interpretationem. Simili modo sancta Helena ut regium illud crucis lignum ex obscurio et tenebroso illo terræ carcere, in quo diu latuerat, erueret, per cœlestem quemdam instinctum in somnis admonita fuit : « Helena Constantini mater

« in somnis admonita, conquirendæ crucis studio « Hierosolymam petuit. »

6. — S. Joseph gloriose illo vice regis titulo, ab ipsomet Pharaone rege condecoratus fuit⁴ : *Uno tantum regni solio te præcedam*. Purpura quoque vestitus est, missusque est annulus in digitum ejus, ad collum vero torques aurea suspensa fuit, jussusque est currum regium concordare, et in eo per compita urbis gloriose circumvehi præcone præente, et altum vociferante, ut omnes coram eo se prosternerent, eumque adorarent. Ita quoque hodie quando pretiosum hoc lignum e subterraneis illis cavernis exemptum fuit, ut idem Berengosius Abbas scribit⁵ : « Sicut Joseph a Pharaone annulo « et stola et torque aurea ornatus est; sic Helena « lignum crucis exornavit, quando de regalis mag-

« nificantia thesauro eamdem crucem gemmis de- « coravit et auro. » Audite insuper, qualiter Salvator noster, ex mente S. Ambrosii triumphalem crucis currum concorderit⁶ : « Currum suum « triumphator adscendit. » S. Leo dicit Christum Dei filium, dum sacro crucis ligno onustus Calvariæ montem ascenderet, Hierosolymitanarum mulierum planctum remisse recipere : « Quia non « decebat luctus triumphum, nec lamenta victoriæ; » adeoque et hic sanctus doctor lignum istud triumphi titulo condecoravit. Porro ad illa verba : « Ecce lignum crucis, venite adoremus, » omnes quotquot præsentes adsunt, in terram cernui sese prosternunt. Adhæc sicut Pharao Joseph dixit : *Uno tantum regni solio te præcedam*, ita quoque licet sancta Crux adoratione latriæ adoratur, ob membrorum Redemptoris nostri contactum, prout S. Thomas doctor Angelicus aperte docet,

attamen longe major latriæ cultus Christo Domino deferrit videtur, ita ut ab eodem ad patibulum crucis sua dici possit : *Uno tantum regni solio te præcedam*. Verum enimvero num forte etiam annulos in hoc triumpho desideratis? Ecce clavos. Num purpuram? nec haec ei deest, tametsi lacera sit et purpureo Christi sanguine tincta. Num denique torqueum auream, quæ auctoritatis insigne esse noscitur? Ecce gloriosum crucis titulum, iο quo omnium populorum exprimitur dominium, siquidem per hunc titulum Christi declaratur regnum, idque tribus illis linguis, quæ sunt omnium mundi linguarum celeberrime.

7. — Joseph semetipsum fratribus suis in hoc tam sublimi gradu constitutus manifestatus, calicem suum, qui ob auguria, quæ eo mediante faciebat, valde ipsi pretiosus erat, in sacco Benjamini occultari præcepit, ut hoc modo illum apparterenter fulti reum faceret, revera autem se ipsi et cunctis aliis fratribus suis cognoscendum præberet, eumque tanquam chariorem majori cum benegni-

tatis affectu deliniret. Unde Chrysostomus scribit : « Fecit reum rapina, ut teneret obsidem gratiæ. »

Eodem prorsus modo Salvator noster calicem Passionis suæ, id est, crucem (*calicem quem dedit mihi Pater*) aliquanto tempore in campo Benjamini, id est, hebraismi, populi nimurum paulo ante plurimum a se dilecti absconditum esse voluit, ut hac ratione eodem calice apud eum reperto, id est, se meptiso pro majori parte populi ab eodem, tanquam qui verus Messias sit, agnito suas illi gratias participaret. Unde non solum illi quibus se manifestavit, verum et alii multi conversi sunt. Similiter quando pretiosus ille sanctæ crucis thesaurus inventus, et Hierosolymis summo cum honore depositus fuit, multa circa eundem populum fuit miracula operatus.

8. — Proh Deum immortalem quantum sibi fratres Joseph timuerunt, ne se ab ipsis venditum esse recordaretur, non solum quando se illis manifestavit, verum etiam deinceps diu post Patris sui mortem! Et tamen ipse in voluntate illis omnem noxam perfecte condonandi constans et immobilis permansit. Similiter licet lignum unica causa fuerit omnis culpæ, Deus tamen voluit ut per contrapoitionem ligni sanctæ crucis, quod est omnis perfectæ venia nobis comparandæ unicum instrumentum, omne aboleretur peccatum. Origenes caute considerat protoparentes nostros mox ut divinum præceptum prævaricati fuerunt, sub arbore quadam suum acceperis configum¹ : « Impulsu quodam primos parentes ad arborem, tanquam ad asylum « se contulisse putandum est: ut significaretur jam « tune unicum perfugium peccatorum, quod subinde « constitutum est in arbore crucis. »

9. — Joseph in quadam summa annoe caritate Ægypto, et aliis omnibus partibus circumvicinis defrumentorum copia abunde prospexit, adeo ut granum apud illos nunquam defecerit, quin potius pœnes singulos superabundarit. Pari quoque modo Crux panem nobis cœlestem ad finem usque sæculorum copiose communicavit, adeo ut sanctissimum altaris sacramentum ad finem usque mundi nunquam defecturum sit. Unde Hesichius Hierosolymitanus scribit³ : « Crux carnem crucifixi, quæ ante passionem esui videbatur inepta, post aptam « fecit: si enim non fuisset crucifixus, sacrificium « corporis ejus non comedederetur. »

10. — Ehem quanta fuit Jacob patris sui lætitia et jubilus, quando Joseph fratribus suis se manifestavit? *Jam lætus moriar*, inquit sanctus senex. Eamdem quoque pie meditari possumus fuisse S. Helenæ lætitiam et jubilum, postquam S. Crucem diligenter conquisitam tandem invenit. Utique et ipsa dixit : *Jam læta moriar*, erat enim tunc, ut Theodoretus⁴, in octoginta annorum ætate

¹ BERENG., l. I, c. 1. — ² S. LEO, ser. 4 de Pass.

³ PAUL., in ep. 12 ad Sever.

⁴ GEN. xli, 40. — ⁵ BERENG., l. XX in Iuc. — ⁶ S. AMB., s. 10 de Palm.

¹ ORIG., h. I in Fen. — ² THEOD., l. I Hist. cap.

constituta. Quanta item fuit Constantini totiusque Christianismi exultatio? Andreas Cretensis in quadam ratione, quam de cruce habuit, dicit¹: « Reve latum est maxime insigne opus imperii Christianorum, suum ornamenti hodie accepit Ecclesia quia quam illaperdiderat drachmam, regale accepit imperium; » Ita quoque Jacob supra modum consolatus permanit, filium suum, quam a feris devoratum esse crediderat, non solum etiamnum vivere, verum etiam tanquam vice regem Ægypti toti regno dominari, videns²: *Filius tuus vivit, et ipse dominatur in tota terra Ægypti.*

DISCURSUS IV

OSTENDITUR CRUCEM, QUÆ OLIM ERAT CRIMINOSORUM SUPPLICIUM. NUNC REGIUM ESSE VEXILLUM ET ARMATURAM.

IDEA SERMONIS. — 1. Christus exaltatus a terra trahit omnia ad seipsum. — 2. Crux significat principatum. — 3. Matris filiorum Zebedæi fides. — 4. Dominus regnavit a ligno. — 5. Per crucem diabolus vincitur. — 6. Et filius Dei Christus agnoscitur.

Vexilla regis prodeunt, fulget crucis mysterium.

1. — Nullum præteritis sæculis inter omnia suppliciorum genera adeo fuit ignominiosum et infame, ut cruci comparari posset, teste S. Anselmo Chrysostomo et alii. Unde in Scriptura sacra nullum aliud supplicium dictum fuit maledictum, præterquam supplicium crucis. *Maledictus a Deo qui pendet in ligno;* ut est in Deuteronomio. Et tamen Dei Filius lignum istud vix ascendit, cum ecce statim eidem acclamat sancta Dei Ecclesia: « *Vexilla regis prodeunt,* » adeoque deinceps velut regium quoddam insigne honoratur, et in veneratione summa habetur. Verum inquires fortasse, quomodo connecti et eopulari inter se possunt infamia et gloria patibulum et sceptrum? lignum et regnum? et tamen regium hocce oraculum impletum esse verissimum est? Impleta sunt, quæ concinit David « fideli carmine, dicens: In nationibus regnabit a ligno Deus. » Memorandum est igitur principem tenebrarum, idolatria mediante, toti universo tyrannice dominatum fuisse, adeo ut regnum Dei quaquaversum desolatum et prostratum jaceret, atque adeo Redemptor noster de sanctissima passione sua tractans ait³: *Nunc princeps mundi hujus ejicietur foras.* Quonam autem modo immanis illa principis tenebrarum tyrannis prosternenda esset mox declarat, cum in eodem momento futurum esse ait, quo ipse in hoc ligno, seu in regio illo crucis vexillo erigendus et sublimandus esset⁴: *Et ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum.*

¹ SUR., t. V, 14 nov. — ² GEN., XLV, 26. — ³ DEUT., XXI, 23. — ⁴ JOAN., XII, 31. — ⁵ ID., ib., 32.

*Hoc autem dicebat, subdit Evangelista, significans quam morte esse moriturus. Et vere ita factum est, siquidem centurio idololatra ipsum verum Dei confessus est filium: *Verus filius Dei erat iste.* S. Dionysius Areopagita Atheniensis, dum universi mundi subversionem in extraordinaria illa ecclipsi præsentiret terraque motum qui in ejus crucifixione acciderat, verum Dei filium in humana carne pati mox agnoverit et credidit, et tanquam talis agnitus et adoratus est, postquam crucis patibulum condescendit. Hugo Cardinalis ait: « Proprie dicitur exaltari, quando rex coronatur, et sceptrum ponitur in manu ejus; in passione coronatus est. » Hicque sensus fuit verborum illorum in sacris cantibus¹: *Egredimini filiae Syon, et vide Regem vestrum Salomonem, in diademate coronatum, quo coronavit eum mater sua.* Ipsa namque synagoga a qua hasce mortalitatis nostræ exuvias assumpserat, fuit illa, quæ clamavit: crucifige, crucifige. Considerabile est utique illud Davidis præsagium²: *Commovet a facie ejus universa terra.* Qnamobrem vero? Dicite in gentibus quia Dominus regnabit a ligno. Ita enim juxta S. Augustinum, S. Justinum martyrem et alios legi debet. Et eodem modo legit antiquum psalterium romanum. Commotus est igitur totus mundus, quando se regis hisce insignis subiect: « Quo enim non porrectum erat Romanum imperium, Christus jam possidet crucifixus, » inquit S. Augustinus, « et quod adhuc clausum est hisce qui ferro pugnant, non est clausum his, qui ligno pugnant. » Hoc autem Davidis oraculum de hoc pretioso ligno, per quod Christus omnes terræ populos legi suæ subiect, intelligentum esse certum est. Unde Tertullianus Marcioni ita scribit³: « *Expecto, quid intelligas, nisi forte lignarium aliquem Regem significari Judæorum; et non Christum qui exinde a passione ligni superata morte regnabit.* » De quo enim id alias verificari, quam de Christo poterat; nemo enim unquam inventus, qui regna sibi per crucis viam acquisiverit?*

2. — *Dominus regnabit a ligno.* Si præsagium prophetæ Evangelici considerare velimus, invenimus ipsum inter alias prærogativas Messiae venturi hanc quoque enumerare⁴: *Factus est principatus super humerum ejus.* S. Augustinus considerans hisce verbis scribit⁵: « Christus principatum super humerum habuit, quando cruce in montem Calvariae portavit: nec incongrue crux significat principatum, quia per ipsum et diabolus vincitur, et mors superatur, et totus mundus ad Christi notitiam et gratiam revocatur. » Signum illud quod Redemptor noster, in cuius foemore scriptum legitur: *Rex Regum, et Dominus dominantium, super humeros suos portavit,* id ipsum esse debebat, quod

¹ CANT., III, 11. — ² PS. XCIV, 9. — ³ TERTUL., I, III cont. Marcion. — ⁴ ISA., IX, 6. — ⁵ S. AUGUST., S. 72 de Temp.

in futurorum sæculorum progressu imperia stabilire debebat, atque hinc est, quod postquam tot annis sepultum fuit, Divina providentia disposuerit, ut tanta cum gloria et honore investigaretur, et ab Imperatrice quadam ad magni Constantini filii sui, qui monarchia suæstabilimentum cruci in acceptis referebat instantiam, inveniretur. Ad hæc quis est, qui nesciat, ut bene notat S. Augustinus¹, « quod a locis suppliciorum fecit transitum ad frontes Imperatorum? » In medio namque diadematum et coronarum imperialium crux collocatur, veluti pretiosissimum quoddam monile, quod regna ipsorum locupletat, et adaugit. Ac proinde summa gloria est, hanc crucem portare. Unde Salmeron ad Simonem Cyrenæum conversus ait: « O Simon noli erubescere de cruce quam gestas, quia quod tuis humeris portas, erit oculis regum adorandum, Imperatorumque brachiis reverenter et per amplexum. » Ehem, quantum Heraclius Imperator, hoc idem pretiosum crucis lignum super Calvariae montem deferens, honoratum se esse censuit?

3. — *Regnavit a ligno.* Considerabilis profectus illa supplicatio, quam duo fratres Jacobus et Joannes matre mediante, quoad primas in regno Filii Dei sedes occupandas, Christo proposuisse legenduntur²: *Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, et alius ad sinistram in regno tuo.* Quamnam poterant hi duo discipuli ad regnandum spem concipere, quando videbant, quod Christus vere esset³ *opprobrium hominum et abjectio plebis?* Et quidem admiratio rei magis augetur; si consideretur, quod petitionem hanc in tali quadam conjectura fecerint, quando nimurum Salvator de vicinia passione sua agebat⁴: *Ecce ascendimus Hierosolymam, et filius hominis, etc.* Eratne tunc idonea regna postulandi occasio, quando nonnisi patibuli et ligni crucis sit mentio? Basilius Seleucus devoutæ hujus mulieris fidem summe demiratur.⁵ « *Vis mulieris fidem cernere supplicationis? quare tempus: quando libellum supplicem offert? quod postulationis tempus. Crux erat parata.* » Id quod Evangelista forsitan in illo significanti verbo: *Tunc accessit, significare voluit, id est, ex illa conjectura, in qua cruce de potissimum agebatur; nota etenim illis Davidis propheta erat dicentis: Dominus regnabit a ligno.* Et quidem notandum quod præter supplicationem reverenter porrectam, eum adorarit, *Adorans et petens, adoratio etenim actus quidam est obsequii et honoris regibus præstari et exhiberi solitus.*

4. — *Regnavit a ligno.* S. Hieronymus de cruce ejusque dimensionibus et forma tractans ita scribit: « *Ipsa species crucis quid est, nisi forma quadrata mundi? Oriens de vertice fulgens, Arcton dextera*

¹ S. AUG., in Ps. XXXVI. — ² MATT., XX, 21. — ³ Ps. XXX, 7. — ⁴ MATT., XX, 18. — ⁵ BAS. SEL., OR. 24.

« tenet, Auster in lœva consistit, Occidens sub planis firmatur. » Quidam vero hoc presignificabat, inquit Beda,¹ nisi quod Christi regnum in quatuor mundi partes extendendum erat? Nonne universus christianismus in invitatorio Matutini ita intonat: « Christum pro nobis in cruce exaltatum venite adoremus. » Porro Filius Dei eo fine de cœlo descendat, ut supremus totius universi agnosceretur Rex et Monarcha², *Dominus dixit ad me: Filius meus es tu. Postula a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessiōnem tuam terminos terræ: reges eos in virga ferrea, et tanquam vas figuli confringes eos.* Etenim tanquam supremus terre celi que monacha agnoscendus erat: *Et tunc reges intelligite, erudimini, qui judicatis terram. Servite Dominum in timore.* Verum inquires, cur igitur regni sui possessionem non accepit, quando obsequiosæ in deserto per eum saturatae turbae regem eum acclamarunt? Cur potius fugit? seque abscondit? Hoc mysterio id factum est, quia præstolabatur tempus illud, quo in cruce suspensus verus Rex agnoscendus erat, crux enim verus ejus thronus regius futurus erat; unde divina dispensatione contigit, quod Pilatus gloriosum hunc titulum *Jesus Nazarenus Rex Judæorum*, capiti ejus superimponi fecerit. Et quidem non obstante quod Hebraismus, cui in omnibus complacere satagebat, concordibus animis et vocibus, fortiter apud illum solicitarit, ut titulum hunc vel moderaretur, vel penitus tolleret, ipse tamen resolute respondit: *Quod scripsi, scripsi.* Estque singulariter advertandum, quod, ut supra quoque diximus, titulus non sine mysterio tribus diversis linguis sive idiomatibus trium præstantissimarum nationum quæ in mundo sunt, propriis incisis vel scriptus fuerit; id namque contigit ad denotandum ligni hujus regnum in omnes mundi partes extendendum esse: *Dicite in nationibus, quia Dominus regnabit a ligno.* Ad hæc licet titulus hic per ludibrium et subsannationem cruci superpositus fuerit, sicut etiam purpura vestitus, spini coronatus et tradito in manus ejus ludicro sceptro arundineo, Rex perludibrium salutarius fuit attestante tamen S. Athanasio: « *Illudebant ei dicentes. Ave Rex Judæorum.* O miraculum novum et inauditum ut ei, quem per ludibrium et subsannationem pulsabant, triumphalia apponenter ornamenta. » S. Augustinus circa hoc talem considerationem instituit⁴. « Christus domuit orbem non ferro, sed ligno; vicit mundum non armato milite, sed irrisa cruce. »

5. — *Regnavit a ligno.* Perfidi Hebrei, cum hisce verbis ut de cruce descenderet, stimularunt *Si Rex Israel est, descendat de cruce.* Ubi S. Bernardus optime considerat, consequentiam hanc nequa-

¹ BEDA, id Apoc. — ² Ps. II, 8. — ³ S. ATHAN., S. de Cruce et Pass. — ⁴ S. AUG., in Ps. LXI.

quam valere, sed mancam esse : « Non est bona consequentia ista. Imo si Rex Israel est, scepter regni non deserat. » Probe etenim sciebat, quod ad inimicum infernalem, qui idolatria mediante fortiter invaluerat, debellandum, operæ pretium esset, ut in regio crucis throno stabiliretur, eoque mediante inimici vires debiliores efficeret. « Dæmones hoc ei immiserunt; » sribit S. Basilius, « qui vellent, ut descenderet, statim enim crucis virtutem senserunt. et vires suas confractas. » Observandum est etiam, quod mox ut in Pilati prætorio crucis facta est mentio, dæmon vicinum tyrannidis suæ exterminium prævidens, desperatam illam Judæ inspiraverit facti sui poenitadinem, nec non ut traditionis a se factæ pactum reportare pretium, innocentem eum declarando. Insuper etiam ejusdem Pilati conjugi sub nocturna quiete in sommo apparuerit, ut hac ratione mulier ista, sibi ad eum a crucis morte liberandum cooperaretur²: *Nihil tibi et justa illi: multa enim passa sum hodie per visum propter eum.* S. Ignatius martyta scribit³: « Cum paranda esset crux, diabolus tumultuabatur, et pœnitentiam immisit proditori, et mulierculam turbans in somniis, ut a crucifixione cessarent, inducere moliebatur, suam ipsius perniciem sentiebat. »

6. — *Regnavit a ligno.* Enimvero quod homo quidam facinorosus, qui inter rapinas et homicidia vitæ suæ annos transegerat, aut una cum Christo e cruce pendebat, quod, inquam, divina luce perfusus, ipsum tanquam verum Dei filium agnoverit, quid mirum? *Siquidem potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.* At vero quod eum æterni cuiusdam regni regem et monarcham contestatus fuerit quoad hoc merito cum S. Augustino interrogare eum hisce verbis quis posset⁴: « Dicito mihi latro regnum petens, quid in eo tale vides ex quo petitis? Die mihi: nam quod in conspicuo est, clavos et crucem cernis. Sed hæc, inquit, crux ipsa regni insigne est, et propterea regem appello quia video crucifixum. »

DISCURSUS V

DE VARIETATE CRUCIS SPIRITALIS AGITUR.

IDEA SERMONIS. — 1. Alia crux est corporalis, alia spiritualis. — 2. Crux spiritualis speciosior et pretiosior. — 3. Optima crux peccato resistere. — 4. Item contumelias et opprobria patienter ferre. — 5. Prosequitur eadem materia. — 6. Crux Domini est scafa coeli. — 7. Propter Dei amorem crux sustinenda. — 8. Christus nobis porrigit partem suæ crucis ut nos salvet. — 9. Pauci se ob Christi amorem publice diffamari patientur. — 10. Efficax admonitio.

¹ MATT., XXVII, 42. — ² ID., 19. — ³ S. IGNAT. M., ep. ad Pologn. — ⁴ MATT., III, 9. — ⁵ S. AUG., ser. 49 in Append. de div.

Christi confixus sum crucis. Ad Galat. II, 25.

1. — S. Paulum nequaquam crucis sustinuisse martyrium, prouti fecere, S. Petrus, S. Andreas et S. Philippus, sed caput ejus detruncatum fuisse, certius est, quam quod probatione indigeat: sed dices, quanam igitur ratione scribit: *Confixus sum cruci?* S. Bonaventura respondet¹: « Est duplex crux, una materialis, alia spiritualis; prima est interior quæ portatur in corde; secunda est exterior, quæ consistit in opere, crux corporalis bonorum est et malorum, sed spiritualis est tantum beatorum. » Huic igitur cruci S. Paulus confixus erat, valde eam cordi suo semper impressam portans, dicere jure merito poterat: *Christo confixus sum cruci.* Et quidem undenam existimat crucem hanc suam obtinuisse nomenclaturam? Audite respondentem S. Gregorium dum ait: « Crux a cruciatu. » Quicquid enim tam corpus quam animam afficit et cruciat, crux dixit mereatur. « Crux Domini, » inquit sanctus Augustinus « non tantum illa dicitur, qua passionis tempore ligui affixione construitur: sed illa quæ totius vita curriculo cunctarum disciplinarum virtutibus coaptatur. » Porro vitam hic in terris ducere immaculatam, continentem, omnibusque Christianis virtutibus informatam, cum majori semper Spiritu ad excellentiorem perfectionem contendendo, vera quedam crux dici meretur. In patibulo crucis ligneo Redemptor noster tribus dunataxat horis confixus hæsit et non diutius, at vero in hac, de qua loquimur, cruce triginta trium annorum spatio pependit. In laboribus a juventute mea², vel ut alii legunt, Moribundus agonizans a puero. Et hæc est illa crux quam Christus nobis predixit, quamque tollentes ipsum sequi debemus, optime namque scivit vires nostras ad ponderosissimam crucem suam, utpote cui pondus omnium peccatorum totius humani generis adhæsit, portandam impares nimium esse. Quidnam obsecro Cyreneo humeros suos materiali ligno crucis Christi supposuisse potuisse, nisi eosdem alteri quoque cruci submisisset, ejusque se sequelæ ac disciplinæ, nec non divinorum præceptorum ejus observantiae consecrasset? Neque enim desunt auctores, qui ipsum ad sanctam fidem nostram conversum vitam Christianam atque Evangelicam duxisse opinentur. Omnis increatae et incarnatae sapientiae conatus solidis illis triginta tribus annis in id unice collimavit, ut crux hanc spiritualem nobis imprimaret, nobisque ut eum non in morte et passione sua, sed in vita et quæ in ea post se nobis reliquit, exemplis imitaremur. Et hinc est, quod non dixerit³: *Qui vult venire post me, tollat crucem meam, sed tollat crucem suam.* Quia teste D. Augustino⁴: « Tota vita Christiani, si secundum

¹ S. BON., s. 3 de S. Andr. — ² S. AUGUST., s. 32 de Sant. — ³ Ps. LXXXVII, 16. — ⁴ MATTH., XVI, 24. — ⁵ S. AUG., h. 38 de Sanct.

DE INVENTIONE SANCTÆ CRUCIS, DISC. V.

« Evangelium vivat, crux est. » Qui Chosroæ Persarum regi crucem Domini tot annis in suo potestate et Dominio habuisse profuit? Quot ipso fuere feliciores ex eo quod crucem spiritualem cœlum illis aperientem assidue portarent, cum tamen ipse præcipitus sit in infernum? Quonam obsecro fine Christus Deus noster brachia sua in hoc ligno late adeo extendit? Num forte id in nostrum exemplum fecit, ut nos idem quoque faciamus? Minime gentium; quin potius D. Augustinum id exponem audite¹: « Ideo extensa sunt manus ejus in cruce ut manus nostræ extendantur ad bona opera. »

2. — *Confixus sum cruci.* Enimvero si quænam Apostoli tam interna quam externa mortificatione fuerit, consideremus, inveniemus utique ipsum eidem mortificationi crucis titulum haud sine mysterio attribuisse. Duo sunt crucis genera ita olim « Monachis suis prædicabat Eusebius Emissenus² » « unum corporale, alterum spirituale: unum a potu « atque epulis temperare: appetitum gulæ a dilectionibus et mollissimis suavitatibus coercere; « ab his quæ per tactum, per gustum visumque decipiunt, sensum viriliter revocare ac violenter abstrahere. » Postea vero consequenter mortificationem internam majoris meriti crucem esse luculentem ostendit, dicens: « Alterum genus crucis est speciosum atque sublime, motus animi regere et perturbationes illius modestiæ tranquillitate pacare, ac superbiæ impetus quasi feram bestiam refrænare, litigare quotidie contra vitia sua, increpare se quadam austerritate censoriæ virtutis et rixam quodammodo cum hoste interiori conserere. » Nec solus Emissenus hanc crucem agnovit, siquidem S. Augustinus in illa verba: *Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus,* declaraturus qualenam hac sit hoc adeo pretiosum martyrum dicit: « Pretiosa in conspectu Dei et gloria crux, cogitationes malas in potestatem redigere, voluntates proprias abnegare, easque interiori examine discutere et regentis imperio subjugare. » Idemmet sanctus alibi S. Apostolum expressius in exemplum adducit et præmittit: « Tollit crucem suam, qui aut per abstinentiam corpus affligit: utroque modo crucem suam tulit qui dixit: *Castigo corpus meum et in servitutem redigo.* Ecce in afflictione corporis audivimus crucem carnis; audiamus nunc in compassione proximi, crucem mentis: *Quis infirmatur et ego non infirmor?* » S. Bonaventura quoque in sermone S. de Andrea crucem hanc mortificationis nobis commendat, dicens: « Vere dicuntur crucem ferre, qui noverunt a delictis abstinere et carnem ne valeat lascivire, sobrietate coercere. Unde dicitur: *Qui autem Christi sunt, carnem suam cruci-*

« tur. » Aliam quamdam Crucem, quæ unicuique adaptari potest, nos docet Chrysostomus, dum hanc duobus illis fratribus datam responsum: *Potestis bibere calicem, maturius ponderat;* dicit igitur: « Calicem hunc Passionem Domini dicimus (id est crucem) non solum persecutionem gentilium, sed omnem violentiam quam patimur, contra peccata certantes. » Non est crux aliqua reperibilis, quæ cœlo nos securius ingerat, quam sit illa; siquidem *Regnum cœlorum vim patitur et violenti rapiunt illud.* Ubi S. Augustinus²: « Quamdiu, » inquit, « id agunt corpora nostra, ut evacuetur corpus peccati, quamdiu exterior homo corruptitur, ut interior renovetur de die in diem, tempus est crucis. » Quæ doctrina ab ipso met Apostolo Paulo desumpta fuit, qui ait: *Christo confixus sum cruci;* etenim hic Romam scribens, hoc nobis salutare reliquit monitum: *Vetus homo simul cum Christo crucifixus est.* Quonam autem fine id factum fuerit, subjungit³: *Ut destruatur corpus peccati, ut ultra non serviamus peccato.*

4. — *Christo confixus sum cruci.* Quibus verbis Apostolus fortassis ad contumelias, ignominias et opprobria quæ sustinuit, alludere voluit: quæ etiam crux quedam est spiritualis⁴: *Spectaculum facti sumus mundo et Angelis et hominibus. Facti sumus omnium peripsema. Nos stulti propter Christum.* Porro crux apud Latinos idem est, quod patulum, quod suam denominationem non solum a patiendo, verum etiam a patendo, seu patere, id est, patefieri, seu in conspectu omnium manifestari obtinuit; ii enim, qui crucifgebantur, omnium

¹ CASS., I. IV de institut. — ² S. AUGUST., ep. 149. — ³ ROM., VI, 9. — ⁴ I COR., IV, 13.

⁵ S. AUG., in Ps. LXII. — ⁶ EUS. EMISS., h. 2 ad Mon.